

- Cui mala dulcescit sors, miser esse cupit. A
 Qui miser esse cupit, se convincit furiosum,
 Sic plane miser est, qui miser esse cupit.
 75 Qui numeros numeris, qui casus casibus aptat,
 Tempora temporibus, desipit et miser est.
 Magnus enim labor est, compendia nulla se-
 : [quantur,
 Tempora sic pereunt, totaque vita simul.
 Absque labore gravi poteris verbosior esse,
 80 Quam sunt, quos cohibet regula prisca Pa-
 [trum.
 Quidquid in os veniet, audacter profer, et
 [adsit
 Fastus, habes artem, quæ facit esse virum.
 Ausibus est fortuna comes, si gratia fastum
 Deserit, est nobis gloria grata magis.
 85 Hanc etenim solam nostri super omnia quæ-
 [runt,
 Gloria si desit, scire quid esse putas?
 Garritus dabit hanc omni virtute relicta,
 Si garrire potes, gloria certa manet.
 Ut garrire queas, noli percurrere libros,
 90 Esto verbosus, scripta repelle procul.
 Hos libri impediunt, illos documenta priorum,
 Successumque vetant magnus habere labor.
 Disputat ignave, qui scripta revolvit et artes,
 Nam veterum fautor logicus esse nequit.
 95 Disceptaturus, qui dogmata prisca sequetur,
 In patriarcharum bobus habendus erit.
 Nam quo plura leges, restant tibi plura le-
 [genda, C
 Et quo plura docent, plura docenda docent.
 Pauca legas, ut multa scias, tibi maximus
 [auctor
 100 Quilibet occurrat, sic sit in ore tuo,
 Ut quidquid dices, auctor dixisse putetur,
 Et mens illius spiritus esse tuus.
 Non modo credaris, quod scripsit, nosse, sed
 [omne,
 Quod voluit, jactes dogmatis esse tui,
 105 Quod scripsit, seu quod tacuit, te posse do
 [cere
 Promittas, falsum dicere nemo vetat.
 Nam quærentur opes et constat gloria falso,
 Veridicosque facit dicere pauca pudor. D
 Hæc ubi persuasit aliis error puerilis :
 110 Ut juvenis discat plurima, pauca legat,
 Laudat Aristotelem solum, spernit Cicero-
 [nem,
 Et quidquid Latii Græcia capta dedit,
 Conspuit in leges, vilescit physica, quævis
 Littera sordescit, logica sola placet.
 115 Non tamen ista placet, ut eam quis scire la-
 [boret,
 Si quis credatur logicus, hoc satis est.
 Insanire putes potius quam philosophari,
 Seria sunt etenim cuncta molesta nimis,
 Dulcescunt nugæ, vulvum sapientis abhorrent,
 120 Tormenti genus est sæpe videre librum.

De Sertorianis.

- Ablatans nimum teneros Sertorius olim
 Discipulos fertur sic docuisse suos :
 Doctor enim juvenum pretio compulsus et ære
 Pro magno docuit munere scire nihil.
 125 Hæc schola sic juvenes voluit juvenescere
 [semper,
 Ut dedignentur nosse vel esse senes.
 Et quamvis tueatur eam numerus Garaman-
 [tuni,
 Quos audere monet fasque nefasque furor,
 Quos gula, quos fastus captos servire coegit,
 130 Quos transire Venus in sua castra facit,
 Tu tamen armatus clypeo virtutis et ense,
 Ut rabiem perimas, obvius ibis eis.
De rotundatoribus verbi.
 Esse catenatum se credit Sertorianus,
 Si jubeas recte vivere, sive loqui.
 135 Hoc onus, ecce jugum, quod vitans nostra
 [juventus
 Ad summum currit prosperiore via,
 Admittit Soloen, sumit quod barbarus offert,
 Inserit hæc verbis, negligit arte loqui.
 Hoc ritu linguam comit Normannus, haberi
 140 Dum cupit urbanus, Francigenamque sequi.
 Aulicus hoc noster tumidus sermone rotundo
 Ridet natalis rustica verba soli.
 Sermo rotundus hic est, quem regna nulla
 [coarctat,
 Quem gens nulla potest dicere jure suum.
 145 Vilis apud veteres fuerat modus iste loquendi,
 Lege bona solitos vivere, lege loqui.
De Hircano.
 Sed quia temporibus Hircani floruit olim,
 Cui præ lege Dei grata libido fuit,
 Qui reges falso nulla sub lege teneri,
 150 Et quidquid libuit, credidit esse piuum.
 Præplacet hic usus, cui regis gratia major
 Adfuit, et pretium sermo rotundus habet.
De Mandrogero.
 Mandrogerum tali ritu florere videmus,
 Sub quo nec turpis causa perire potest.
 155 Mandrogeri nugæ sapientia summa viden-
 [tur,
 Verbaque Mandrogeri formula juris erunt.
 Proficit ergo minus uti sermone Latino,
 Quam si contigerit verba rotunda loqui.
 Sudandum nimis est, ut lingua Latina sciatur,
 160 Absque labore tibi sermo rotundus erit.
 Insistunt studiis, artis suffragia quærent
 Quorum subsidiis lingua venusta placet.
 Est igitur satius linguas confundere, quam sic
 Temporis atque rei damna subire simul.
 165 Hæc illi, sed tu quæ sint elementa sciendi
 Et bene dicendi, sub brevitate refer.
Quæ conferant sapientiam.
 Ingenii natura potens cito possidet omnes
 Artes, si fuerit ista sequela comes :
 Auditus verbi, librorum lectio, solers

- 170 **Cara, quies studiis apta, fidelis amor.** A
Quæ eloquentiam.
 Optat in eloquio si quis præclarus haberi,
 Indubitanter ei, quod cupit, ista dabunt:
 Ingenium pollens, memoris quoque pectoris
 [usus,
 Artis opes, vocis organa, sermo frequens.
¹ *De Mercurio et Philologia.*
- 175 Si quis ab his titulis et pectore pollet et
 [ore,
 Mercurium jungit Philologia tibi.
 Nec moveat Maurus potens *Philologia*, versu
 Ponitur interdum syllaba longa brevis,
 Et brevis interdum producitur arte, sed idem
- 180 In sermone tamen sensus utrinque manet.
 Et cum de sensu constet, pueriliter errat,
 Cui longam litem lana caprina facit.
 Alterutrum vel utrumque licet proferre, sed
 [insta,
 Ut sit Mercurio Philologia comes,
- 185 Non quia numinibus falsis reverentia detur,
 Sed sub verborum tegmine vera latent.
 Vera latent rerum variarum tecta figuris,
 Nam sacra vulgari publica jura vetant.
 Hæc ideo veteres propriis texere figuris,
- 190 Ut meritum possit conciliare fides.
 Abdita namque placeant, vilescunt cognita
 [vulgo,
 Qui quod scire potest, nullius esse putat.
 Rem veram tegat interdum fallacia verbi,
 Dum res vera subest, vera figura manet,
- 195 Falsa tamen verbi facie, sed mente fidelis,
 Dum facit arcanis rebus inesse fidem.
De Furvo et Marciano.
 Qualiter arcanum lateat sub imagine falsa,
 Quæritur: hoc Furvus atque Capella docent,
 Excutiunt rerum causas, et fœdera tractant.
- 200 Mores, historiæ plus tibi, Furve, placeant,
 Sermo cothurnatus Furvi discessit ab usu,
 Et raro legitur præ gravitate sui,
 Sed tamen in pago Ligurino clarus habetur
 Illic, ubi de florum germine nomen habet.
- 205 Hunc meus a Conchis Willelmus sæpe legebat,
 Hunc etiam noster Pontilianus amat.
 Clauditur archivis Remorum, Belgica prima
 Hunc dedit, et primas Aurelianus habet.
 Utilior magnis Furvus, sed lacte Capella
- 210 Plenior est, parvis sensibus apta magis.
De nuptiis Philologiæ et Mercurii.
 Transit in amplexus Stilbontis Philologia,
 Hocque pie fieri nostra Capella docet.
 Mercurius verbi, rationis Philologia
 Est nota, quæ jungi Philosophia jubet.
- 215 Si genio verbi rationis suppetat usus,
 Uxoribus clarus dote maritus erit:
 At sibi si ratio desit, prope nudus habetur,
 Ut queat obscenas vix operire nates.
 Conjugium felix, cum naturæ sociatur
- 220 Virtus, cui thalamus mens sapientis erit.

- De gratia conciliatrice virtutum.*
 Non valet has Juno conjungere, non Hyme-
 [næus,
 Pronuba virtutum gratia sola potest.
 Hæc sine sunt steriles verbi Genius ratioque,
 Aut oritur fructus degeneratque malus.
- 225 Hæc sine naturæ vires frustrantur, et ejus
 Ad bona conatus omnis inanis erit.
 Ad mala namque sumus faciles, aptique per-
 [ire:
 Gratia si desit, est opus omne malum.
 Gratia si desit, mens aut manus officiosa
 Non erit; hæc mentem prævenit atque
 [regit,
 Hæc movet affectus, operum quoque promovet
 [usus,
 Linguam custodit, nec sinit esse ream;
 Erigit affectum, rationem dirigit, actus
 Componit, reserat abdita, vera docet.
- 235 Quos fovet, hos gratos et recte philosophari
 Et facit optata prosperitate frui.
 Gratia naturam purgans illustrat et implet
 Deque sinu Genii nobile ducit opus.
 Gentiles Genium numen duxere caducum,
 Natum subjectæ fata subire rei.
- 240 Verius hic natale bonum dicitur, adaptans
 Subdita gratuitis, posse subesse bonis.
 Dotibus innumeris humanum gratia ditat
 Et facit angelica sorte vigere genus.
Quod philosophia præcipuum munus gratiæ.
- 245 Muneribus cunctis præcellit philosophia,
 Quam peritura cavet mens, generosa petit;
 Semper ubique suos cultores ornat, honorat,
 Provehit, adversos semper ubique premit;
 Virtutes parit et nutrit, vitiumque noverca
 Pellit, et errori non sinit esse locum.
- 250 *De Nurna et jocis ejus.*
 Frangitur adversis, extollunt prospera stul-
 [tium;
 Cum dare vult populo Nursia cæca jocum,
 Quid nisi fortunæ ludi, phantasmata mundi?
 His etenim visum præstruit illa jocis.
- 255 Præstigio rota fortunæ conformis inani
 Dedocet infirmos, quos docuisse potest:
 Ostentat falsas species et parva videri
 Magna, vel e contra grandia parva facit.
 Adversas rebus facies inducit et illis
 Ponit ad arbitrium nomina falsa suum.
- 260 Res falsas aliquid, et res veras nihil esse
 Fingit, ut ocludat sic rationis iter.
 Quamvis larvas inducat mille figuras,
 Non caret arbitrio philosophia suo.
De libertate arbitrii.
- 265 Exigit arbitrii libertas vera duorum
 Subsidium, sine quo mens rea pressa jacet.
 Scilicet ut ratio recte discernat ametque
 Semper id affectus, quod pia jura probant.
 Non præstare potest illud natura subacta,

- 270 Quam premit inflicto vulnere culpa comes. A
 Culpa fovens pœnam rationis turbat acumen,
 Velleque præcipitat, nec sinit esse pium.
 Gratia naturam reparans rationis acumen
 Purgat, et affectus temperat atque regit,
- 275 Liberat arbitrium, sed eorum, quos pia ma-
 [ter
 Consecrat ad cultum, Philosophia, tuum.
Quid philosophia.
 Philosophia quid est, nisi fons, via, duxque
 [salutis,
 Lux animæ, vitæ regula, grata quies?
 Non equidem motus valet exstirpare molestos,
- 280 Sed nocuos reprimit et ratione domat;
 Nec nocet assultus hostis leviter perituri,
 Qui manet, ut noceat, bestia sæva minus. B
*Quod superbia, sæva pestis, illi, quod occupat, mem-
 brum aufert.*
 Bestia sæva rapit membrum de corpore læso
 Semper et insignit, quem docet esse suum;
- 285 Nunc pede, nunc oculo, nunc lingua, nunc
 [humerorum
 Gestu, nunc vultus frumine quemque notat
 Interdum motu capitis, cultusque figura,
 Aut operum sese bestia sæva refert.
 Erudiunt hostes, sed bestia sæva superbum
- 290 Reddit, et elatum dejicit atque necat.
 Proficit ad meritum pugna tennisse coronam,
 Hosteque prostrato, gloria major erit.
 Pugna gravis fructum magnæ mercedis ha- C
 [bebit,
 Nam meritis merces digna labore datur.
- 295 Militat ergo labor semper, properatque me-
 [reri
 Et mortis causam sive salutis agit.
 Ille labor solus vitæ servire probatur,
 Quem movet atque regit Philosophia comes;
 Ille neci servit, quem Philosophia relinquit,
- 300 Qua minus est, quidquid mundus habere
 [potest.
 Si quis ei tentat condignas dicere laudes,
 Deficit ingenium, victaque lingua silet.
 Aut si non sileat, balbutit, dicere gestit,
 Quod nequit effari, notaque vota facit.
Quod philosophia et charitas sunt idem. D
- 305 Si verus Deus est hominum sapientia vera,
 Tunc amor est veri philosophia Dei.
 At si mundanum nihil illo majus amore,
 Et si divinus omnia vincit amor,
 Collige, quod mundum transcendit Philo-
 [sophia,
- 310 Principio cujus constat inesse fidem.
 Plena sacramentis virtutem gignit alitque
 Christi vera fides, actus utramque probat;
 Absque sacramentis non est hæc vera, nec
 [illa
 Sufficiunt, nisi sit ad bona prompta manus,
- 315 Ad bona prompta manus, si tempus detur
 [adulto;
- Umbra fovet pueros, Ecclesieque fides.
 Omne sacramentis summum dependit ho-
 [norem
 Dogma pium, reprobis hæc nihil esse putat.
Quod nemo sine fide philosophatur.
 Non valet absque fide sincere philosophari
- 320 Quisquam, nec meritum provenit absque
 [fide.
 Ergo fidem servet, qui philosophatur, amet-
 [que
 Cultum virtutis, et pietatis opus.
 Vana fides, operum quam non monimenta
 [piorum
 Vivere testantur, non juvat, immo nocet.
*Quod philosophia ordinem et modum in
 cunctis exigit.*
- 325 Ordine cuncta geri præscribit Philosophia
 Et statuit cunctis rebus inesse modum,
 Ordine cuncta docet, causamque modumque
 [legendi
 Tradit, et in cunctis artibus ordo placet.
 Hac duce prima rudes adeunt elementa lo-
 [quendi,
- 330 Profecti gradibus dogmata quæque legunt
 Ordine, lege, modo dispensat dogmata pru-
 [dens :
 Contra nugifluis lex, modus, ordo perit.
 Nugifluus verbum sine tempore fundit ineptus,
 Verbaque prudentum factaque tempus ha-
 [bent.
- 335 Ne cures, stultus quid fingat, quidve loquatur,
 Cujus ab eloquio laus tibi nulla venit.
 Si laudem captas, placeat tibi lex, modus,
 [ordo :
 His sine non exstat gloria, vel brevis est.
 Ordine cuncta vigent et gaudent lege mo-
 [doque,
- 340 Quæ si quis potuit spernere, jure perit.
 Confundi meruit, quem nullus continet ordo,
 Quique modum nescit, deperit absque modo.
 Quem lex non cohibet, dissolvit culpa so-
 [lutum,
 In mala præcipitat, præcipitemque necat.
- 345 Ordo sit ergo bonis vivendi, sitque loquendi.
 Cum lingua mentem lex, modus, ordo re-
 [gant.
 Forsitan inquirent, veterum quid scripta re-
 [pellat :
 Accipe, quod dicit Pusio sive Tryphon :
De more antiquitas philosophantium.
 Cur procul a nobis sit patrum secta priorum,
- 350 Absolvam paucis : est operosa nimis.
 Multa legunt et multa docent prohibentque
 [vagari
 Discipulos, urgent scire, vel esse domi,
 Ingenii vires pensant, mensuraque cunctis
 A doctore datur viribus apta suis.
- 355 Nullus adulatur doctorum, munera nullus
 Donat, ut auditor illius esse velit.

Sed nec apud veteres confunditur ordo lo- A
[gendi,
namque gradum proprium quæque decen-
[ter habent :

De ordine discendi.

Grammaticam sequitur diasyrtica, synthesis
[illam,

360 Lexis eam, rhesis posteriore gradu.
His gradibus crescens facultas possidet ar-
[cem
Et varias artes absque labore docet.
Eloquii si quis perfecte noverit artem,
Quodlibet apponas dogma, peritus erit.

365 Transit ab his tandem studiis operosa ju-
[ventus
Pergit et in varias philosophando vias, B
Quæ tamen ad finem tendunt concorditer
[unum,

Unum namque caput philosophia gerit.
Rerum naturas scrutantur, quid sit honestum

370 Undeque proveniat vita beata sibi,
Insipientes vires et stricti juris et æque,
Sanis aut ægris quid medicina valet.

Quod divina pagina omnibus principatur.
Cum cunctas artes, cum dogmata cuncta pe-
[ritus
Noverit, imperium pagina sacra tenet.

A quibus laus oritur.

375 Quatuor ista solent laudem præstare creatis:
Subjectum, species, artificisque manus, C
Finis item, cunctis qui nomina rebus adaptat;
Nam bona vel mala sunt omnia fine suo.
Materies hujus Deus est, mundique supellex
380 Lux, a qua verum ducitur, ornat eam.

*Quod veritas est sacræ paginæ forma et
lux animæ.*

Forma quidem res est, ex qua res vera vo-
[catur,
Unde fit, ut constet, quod sacra Scripta
[docent.

Est idea boni verorum fons et origo,
Quorum causa nitet in ratione Dei.

385 Lux accensa nimis et non accensa cadueis,
Ut videant homines, se minuendo facit.
Nullus enim totam caperet; se temperat. D
[ergo,

Ut queat infirmus illius esse capax.
Hæc eadem vero dat nomen participata,

390 Nam subjecta sibi dicere vera potest.
Lux animæ verum, sine quo brutescit et er-
[rans

De vitio in vitium præcipitata, perit.
Materies pretiosa nimis, nimis apta decori,
Artificemque suum forma decora probat.

395 Est idea potens veri substantia, quæ rem
Quamlibet informat et facit esse, quod est.
Omne, quod est verum, convincit forma vel
[actus ;
Nec falsum dubites, si quid utroque caret.

Forma suo generi quævis addicta tenetur
400 Et peragit semper, quidquid origo jubet.
Ergo quod in forma nativa constat agitur,
Quod natura manens in ratione movet,
Esse sui generis, verum quid dicitur, idque
Indicat effectus, aut sua forma probat.

405 Hinc aliud verum rerum connexio monstrat,
Quam sine compositis nemo videre potest.
Est intellectus verus, quia concipit ipsam,
Sicque triplex veri dictio rebus inest,
Est sermo verus, quoties designat eandem,
410 Si se res habeant, ut data verba ferunt.
Res, intellectus et sermones quoque verus
Dogmate dispensat pagina sacra suo.
Artificem sese testatur Spiritus almus,
Illius existunt organa quique boni.

415 Mente, manu, lingua, si quid bene quilibet
[actum-
Viderit, illius hoc opus esse sciat.
Hoc sine nisi recte geritur, sed nec male quid
[quacu
Hoc auctore gerunt mens rea, lingua, ma-
[nus.

Quis finis philosophiæ.

Finis amare Deum, vitii fuga, cultus honesti,
420 Sese nosse, Deum scire, tenere modum,
Cognitio veri, mundi contemptus, amare
Virtutes, felix vita, modesta quies,
Sana fides, spes certa boni, vitæque perennis
Arrha, sub aspectu semper habere Deum.

425 Mens humana licet in cunctis rebus abundet,
Quas polus ostentat, quas dare terra potest,
Distrahitur multis et magnis anxia curis
Perpetuamque famem sustinet atque sitim,
Torquetur semper, requiem non invenit us-
[quam,

430 Se nisi cum retegat gloria vera, Deus.

De gloria vana et vera.

Gloria vana facit miseros, sed verâ beatos,
Illa tumet vitio, gaudet et ista Deo.

Fine suos tali sacra pagina donat amicos,
Cultorique pio calculus iste datur,

435 Calculus optandus, quia continet omnia men-
[tis

Vota, nec admittit, si quid obesse potest ;
Si quid obesse potest, a se propellit et arcet
Et facit ad nutum currere secula suum.

Nemo referre potest bona, quæ sacra pagina
[confert

440 Illis, qui satagunt jussa tenere Dei.
Quod divina pagina regina est aliarum.
Hæc scripturarum regina vocatur, eandem
Divinam dicunt, nam facit esse deos.

Est sacra, personas et res quæ consecrat
[omnes ;

Hanc enut agnoscit philosophia suam ;
445 Huic omnes artes famulæ ; mechanica quæque
Dogmata, quæ variis usibus apta vides,

- Quæ jus non reprobatur, sed publicus appro- A
 [bat usus,
 Huic operas debent militiamque suam ;
 Practicus huic servit, servitque theoreticus ;
 [arcem
- 450 Imperii sacri philosophia dedit.
De dogmate Stoicorum.
 Stoicus hanc sequitur, dum semper in ultima
 [visum
 Dirigit et vitii germina falce secat,
 Virtutum causam statuit vitæque beatæ,
 Ut mens assuescat cauta timere mori.
- 455 Hic timor expellit vanos a corde tumultus,
 Mundanusque fugit hoc veniente timor,
 Conteritur fastus, calidæ perit impetus iræ,
 Et cessat luxus, depopulatur opum.
 Frena voluptati dantur, malesuada libido
- 460 Deponit stimulos territa sine suos.
 Omnia contemnit leviter, qui se moriturum
 Cogitat et recolit cuncta perire brevi.
 Si tamen absque modo fuerit meditatio mortis,
 Subruat ut nimio corda pavore stupor
- 465 Spesque precepta cadat variis turbata pro-
 [cellis,
 Excedit licitum mortis imago modum,
 Excedit fines, quos lex prescripsit ad usum,
 Et mortem veram mortis imago parit.
De timore moderando et desperatione vitanda.
 Lex jubet, ut timeas, sed desperare timentem
- 470 Non sinit ; hoc omni crimine majus habet.
 Omnem cum solvat confessio pura reatum C
 Et lavet internus crimina cuncta dolor,
 Hoc scelus excludit veniam, pœnamque me-
 [retur,
 Quam prece vel pretio flectere nemo potest.
- 475 Crimina criminibus cumulat, male gesta fateri
 Negligit, absorbet vota precesque timor,
 Clementem negat esse Deum, nec parcere pro-
 [num
 Culpis, sed cupidum sanguinis esse putat.
 Principis offensi nullus sic mitigat iram,
- 480 Sanguinis, ut dicat, semper habere solum.
 Desipit orator, animos quicumque feroces
 Judicis allegat, ut cadat ira gravis.
 Numinis est proprium misereri semper ab ipso, D
 Hoc quisquis removet, denegat esse Deum.
Quod desperatio blasphemiam parit.
- 485 Qui negat esse Deum, plane blasphematur et
 [ignes
 In se succendit, tela crucemque parat,
 Provocat æternam mortem, quam nemo ca-
 [vere
 Sufficit absque Deo, quem furor esse negat.
 Proficit ergo bonis jugis meditatio mortis,
- 490 Unde perit stultus, qui timet absque modo.
De timore probato.
 Est majestati gratus modus ille timendi ;
 Crimina qui vitat omnia, spemque fovet,
 Qui veritus justum recolit pietatis, et inde
- 495 Judicis agnoscit nomen, et inde Patris,
 Quique potestatis sic iram vitat, ut instet
 Dulcibus obsequiis promeruisse Patrem.
Definitio vocis.
 Aer subtilis, quem guttur format et oris
 Organa, qui sonitu possit ab aure capi,
 Vex est, quæ reserat uni, quid cogitet alter.
- 500 Inque vicem reddit pervia corda sibi.
Quod Stoicus fatalem inducit necessitatem.
 Stoicus arctatus fato, putat esse necesse
 Currere cuncta modo, quo modo secula
 [fluunt,
 Numinis arbitrium disponens omnia fatum
 Dicit, quod nullus evacuare potest.
- 505 Inde genethliacus solerti sidera cura
 Circuit et tumidus versat utrumque polum,
 Eventus dulces spondens, male mulcet amicos
 Et falsus vates sæpe timere facit,
 Colligit astrorum motus, ut colliget astra
- 510 Fata, pari studio numen et astra colit.
Quod Prudentiam putat esse causam necessitatis.
 Pronois errorem quia non admittit, ab illa
 Concipit errorem dogma senile gravem ;
 Pronois in partu fati nimis omnia pressit
 Et duras leges imperiosa dedit.
- Quæ inconvenientia sequantur fatalem necessitatem.
- 515 Libertas perit arbitrii, si fata coactis,
 Obsequiis, mentes, ora manuscque movent.
 Præmia pro meritis nulli debentur, in ipsam
 Auctorem fati crimina cuncta cadunt.
 Errores istos incommoda multa sequuntur,
- 520 Quos vitare pium, sed numerare labor.
 Exæquat culpas pœnaque coæquat eadem
 Stoicus, at contra pagina sacra facit.
 In multis igitur legi consentit et idem
 Adversus legem multa docere solet.
- 525 Dogma fides recipit, nisi lex manifesta repu-
 [gnet,
 Vel ratio potior hoc reprobare queat.
De Epicureorum dogmate.
 Esse boni summam, putat alter, gaudia mentis,
 Atque voluptati cuncta subesse docet.
 Hoc equidem recte, sed si sit pura voluptas,
- 530 Si ratio dicti gaudia vera caput,
 Si status appetitur, ut, quod vult adsit, et
 [absit
 Quod non vult animus, ad pia vota stu-
 [dens,
 Si labor aspirat veram conferre quietem,
 Si mens tranquille gaudia pacis habet.
- 535 Militat ad pacem labor officiosus et ambit,
 Quod sibi lætitiæ perpetuare queat.
 In virtute labor positus dulcescit, et in se
 Mens benefactorum conscia læta viget.
De pugna laboris et quietis.
 Sed labor et requies ineunt in corpore bellum,
- 540 Angit hic, illa fovet, hic fugit, illa manet :
 Ut multum duret bellum, cum tempore cessat,
 Sed finem pacis tempora nulla dabunt.

Vera quies aderit tunc, cum caro subdita A
 [menti
 Morte triumphata spiritualis erit,
 545 Et caro nil recipit, nisi quod ratione proba-
 [tur,
 Et mentem puram firmat agitque Deus.
 Unitur menti caro subdita, mensque beatur
 Plena Deo; finem non habet ista quies.
Quod mundus non habet veram pacem.
 Non habet hanc mundus, qui lites, bella, ra-
 [pinas
 550 Præstat et humanis cædibus usque madet,
 Qui sordes parit, auget, amat, qui fallit aman-
 [tes,
 Cultoresque suos commaculare solet.
Quod gratia Dei dat veram quietem.
 Hanc requiem sacra Scripta docent, sed gra-
 [tia præstat,
 Qua sine nulla quies pacis amœna datur.
 555 Nam gaudere semel, iterum gaudere jubemur
 In Domino, qui dat gaudia dupla suis.
 In spe nunc gaudens animus lætabitur, in re
 Sumens militiæ præmia plena sæ.
De gaudio duplo et simplo.
 Præmia duplantur, cum mens, caro gloriâ-
 [cantur,
 560 Si sit in alterutro gloria simpla datur.
 Sed quoties animæ præcedit gloria, constat,
 Quod caro pro meritis munus habebit idem.
De errore Epicureorum.
 Sobrius exaudit leges Epicurus, et idem
 Ebrius est Veneri subditus atque gula.
 565 Hic faber incudem, quam circumvallat inanî,
 Figit in incerto, cætera casus agit.
 Conflat in immensum corpuscula casus acer-
 [vum,
 Ut fiat mundi maximus iste globus.
 Fixaque sint elementa locis sub lege perenn.,
 570 Utque vices peragant tempore certa suas.
 Hæc quoque secia docet, animam cum carne
 [perire
 Et frustra leges justitiamque coli.
 Flatibus assimulat subtilia corpora mentes,
 Mentiturque piis præmia nulla dari.
 575 Qui deceat, nescit; Venus, alea, somnus, odo-
 [res,
 Crassa culina, jocus, otia, vina juvant.
 Istis addantur plausus, fallacia, nugæ
 Et quidquid mimus, histrio, scurra probant.
Quod Epicurus casum pro Deo colit.
 Mancipium ventris non curat, quid sit hone-
 [stum,
 580 Fortunamque putat numinis esse loco.
 Nil ratione geri, sed casu cuncta; voluptas
 Numen excolitur, res mala, venter edax.
 Nil Epicurus amat, nisi quod ventri Veneri-
 [que
 Immolat, at ventri victima prima cadit.
 585 Ordoque membrorum vitiorum germina nutrit,

Et gula dat Veneri semina, spemque fovet.
Quis fructus Epicureorum.
 Hostia, quam mactat ventris Venerisque aa-
 [cerdos,
 Congrua pro meritis præmia semper habet.
 Præmia mactantis sunt ignes, stercora, ver-
 [mes
 590 Talis enim merces talia sacra decet,
 Ista voluptatis stolidæ sunt gaudia, finis
 Ultimus ærumna, gloria summa pudor.
 Numina digna sacris sunt et sacra numine
 [digna
 Et cultore Deus, cultor etipse Deo.
De dogmate Peripateticorum.
 595 Philosophos agiles agit discussio rerum,
 Ut verum possint fonte videre suo.
 Veri fons, idea boni, quod sunt, facit esse
 Singula pro generis conditione sui.
 Hoc rerum causæ manant de fonte, suisque
 600 Respondent causis omnia lege data.
De lege naturæ et natura creata.
 Lex est causarum series, natura creata
 Effectus causis assimilando parit.
 Causarum seriem disponit summa potestas,
 In forma numeri, ponderis atque modi
 605 Quodque potestatis ratio disponit ab ævo
 Dispensante manu, tempora certa vident.
Quid natura.
 Causarum series natura vocatur, ad illa
 Sensilis hic mundus contrahit esse suum.
 Et si vicinis concordant plasmata causis,
 610 Tunc natura parens omne figurat opus.
 Si sit ab eventu vicino dissona causa,
 Contra naturam turba quid esse putat,
 Et, quia causa latet, dicit ratione carere;
 Sed plane nihil est, quod ratione caret.
Quod nihil contra rationem.
 615 Præcedit ratio rerum quarumlibet ortum,
 Et natas eadem provehit atque movet:
 Hæc eadem finem præstat rebus perituris,
 Et motus omnes optima causa regit.
 At causas inter quæ præcedit, dominatur
 620 Et vires omnes inferioris habet.
 Non tamen inferior dominantis jure potitur,
 Ast æquis illi passibus ire potest.
 Ille Scriptura docet, jubet hoc natura crea-
 [trix,
 Ut cedant superis inferiora suis.
Quid omnium causa.
 625 Unica causarum ratio divina voluntas,
 Quam Plato naturæ nomine sæpe vorat.
 Illius imperio servit natura creata,
 Ordoque causarum totus adhæret ei.
Quid humana ratio.
 Est hominis ratio summæ rationis imago,
 630 Quæ capit interius vera docente Deo.
 Ut data lux oculis, tam se quam cætera mon-
 [strat,

- Quæ sub luce patent et sine luce latent,
 Claraque sit nubes concepto lumine solis,
 Cum dependentes flatus abegit aquas :
- 635 Subdita sic ratio formam summæ rationis
 Sordibus expulsis induit, inde micat.
 Tunc mens tota nitet et vero lumine plena,
 Res falsas abigit et bona vera colit,
Quid illuminet rationem.
 Sicut nemo potest aliquid nisi luce videre,
 640 Sic hominis ratio cæca fit absque Deo.
 Vera Deus lux est et luminis illius auctor.
 Quo solo sese quisque videre potest.
Qui sunt usus luminis.
 Ut se quis videat, est summi luminis usus.
 645 Muneris est usus munus amare datum,
 Muneris est usus discernere cuncta potenter.
 Muneris est usus cultus amorque boni,
 Muneris est usus rerum cognoscere fructus.
 Muneris est usus ad meliora trahi,
 Muneris auctorem cognoscere muneris usus.
 650 Muneris est usus summus amare Deum.
Quod verus philosophus Deo carere non potest.
 Si vis nulla potest disjungere, quos amor unit,
 Verus philosophus non erit absque Deo.
 Sed nec mors poterit istum dissolvere nexum,
 Perpetuo vivet, qui sapienter amat.
*Quod ratio speculum est et oculus et manus ad res
 videndas et capiendas.*
 655 Est igitur ratio speculum, quo cuncta videntur.
 Officioque oculi fungitur atque manus,
 Conscia naturæ verum scrutatur et æqui,
 Arbitra virtutum sola ministrat opes.
 Res triplici spectare modo ratio perhibetur.
 660 Nec quartum potuit mens reperire modum.
 Concretivus hic est, alius concreta resolvit,
 Res rebus confert tertius atque refert.
 Naturam primus, mathesim medius comitatur,
 Vindicat extremum logica sola sibi.
 665 Mens versatur in his, et singula pensat ad un-
 guem.
 Ut rerum vires cauta videre queat,
 Quam ne delusam virtutis imagine falsa
 In mala præcipitem nubilis error agat,
 Et ne pro rebus teneat phantasmata rerum.
 670 Notitiam veri secta fidelis amat.
*Quod notitia veri summum bonum secundum
 Aristotelem.*
 Esse bonum summum rerum cognoscere cau-
 [sas.
 Credit, quod docuit, magnus Aristoteles.
 Labitur e facili, species quem fallit inanis,
 Nec species aliquem fallere vera potest.
 675 Confirmatur enim vero res vera, beato
 Res bona, perpetuo res habitura statum,
 Falsaque res fallit, perimit peritura, cadens-
 [que
 Opprimit, infelix quisquis adhæret ei.
- A
Quis fructus sectæ Peripateticorum.
 Contemptum mundi parit hæc speculatio rerum,
 680 Quæ casu proprio cuncta perire probant.
De contemptu mundi et fructu ejus.
 Contemptus mundi verus via prima salutis,
 Fallit enim mundus præcipitque suos.
 Nam mundanus amor excæcat lumina mentis,
 Ut cadat in miseram cæca sequela necem.
Amor mundanus contrarius est amoris Dei.
 685 Nullus amare Deum mundumque potest, quia
 [semper
 Unius adventu pellitur alter amor.
 Nullus amatorum mundi nomen sapientis
 Possidet, oppositus est amor iste Deo.
 Qui mundum spernit, illi dominatur et hostis
 690 Debilitat vires et pede colla premit.
 Spes, dolor, ira, metus et honorum cæca
 [cupido,
 Gaudia, damna, lucrum sunt velut aura
 [levis.
 Mundus pressuram tribuit, sapientia pacem,
 Et mala cuncta fugat et bona quæque fovet.
*Timor Dei mundi contemptum facit et deificat
 homines.*
 695 Contemptus mundi conditus amore superuo
 Omnia, quæ spernit, in sua jura trahit,
 Hoc sine nemo sapit, fovet hunc timor ille
 [beatus,
 Qui dat principium, philosophia, tibi.
 Insitus hic sanctum timor introducit amorem,
 700 Hoc sit homo sapiens, hoc sit amore Deus.
Quod unus Deus est per naturam, multi per gratiam.
 Natura Deus est unus, sed munere plures,
 Gratia quos numen participare facit.
 Natura Deus est unus, sed gratia multos
 Consortes voluit numinis esse sui.
*Quod tres personæ unus Deus, suis tamen distinctæ
 proprietatibus.*
 705 Nam Pater et Natus cum Filamine sunt Deus
 [unus,
 Sed retinet proprium prosopa quæque
 [suum.
*Quod tres personæ unius naturæ sunt, voluntatis et
 operationis.*
 Sint licet unius naturæ, numinis, actus,
 Censentur propriis prosopa quæque suis.
 Filius æterni Patris et Virginis almæ
 710 Natura Deus est, munere factus homo.
 Muneris est, quod homo verus verus Deus
 [idem,
 Exaquantis meritis præmia lance pari,
 Et quod eum flexis genibus res omnis adorat
 Æqualemque Deo prædicat esse Patri.
 715 Et qui tanta Patris accepit munera gratis,
 Scit dare militibus optima dona suis,
 Acceptum munus dedignat solus habere,
 Quos amat, illustrat et facit esse deos,
 Provehit ad summum, quos gratia mater
 adoptat.

- 720 Proque gradu meriti summa tenere facit. A
De triplici superbia, quæ impedit hominis deificationem, scilicet rationis, voluntatis et vitæ.
 Sed fastus rationis obest, erroris amicus,
 Quo maculante fides evacuata perit.
 Pessimus erroris comes est elata voluntas,
 Quæ fractas mentes curvat ad omne malum.
 Tertia prædictis adjuncta superbia vitæ.
- 725 Omnem virtutem subruit atque necat.
De dogmate Academicorum, quorum Arcesilas princeps est.
 Distrabitur miser Arcesilas et in omnibus
 [anceps
 Fluctuat et nescit, quo velit esse loco.
 Perrigili studio semper fugientia quærit B
- 730 Vera, nec in studiis novit habere modum.
 Omnia perlustrat sapientum dogmata, tandem
 Ignorare decet omnia vera suos.
 Perpetuo nam vera latent, si creditur illi,
 Non ea mortalis pervia sensus habet.
De Zenone.
- 735 Posse nihil sciri laudatur Zeno probasse,
 Hærens in cunctis et dubitare jubens.
 Scire nihil finis operæ, longique laboris
 Et quæstus magnis sumptibus iste datur.
De Pythagora et dogmate ejus.
 Ad Samii nomen nullus conscendit, in ipso
- 740 Ut veteres perhibent, plena Soptia fuit.
 Ad frugem vitæ melioris molle Tarentum
 Pertrahit, ut morum summus in orbe sator. C
 Quinque polum zonæ distinguunt, æra quin-
 [que,
 Est eadem ponti sectio sive soli.
- 745 At Samius tres esse docet, mediamque co-
 [lonis
 Tradit, at in reliquis aigor et æstus agunt.
 Tradere rem dubiam seclis putat esse profa-
 [num
 Neque velit sapiens esse poeta vetat.
 Et quia certa trium valet esse scientia, veras
- 750 Tres docet, in reliquis esse poema sinit.
 Temperiam mediæ faciunt extrema, jubetque
 Ut medium teneat, qui bonus esse cupit.
 Grataque temperies, animalia corpora nutrit, D
 Ut natura jubet, hæc magis, illa minus.
- 755 Pervia spiritibus sunt corpora densa, sed illos
 Nunc cohibet major arbitriumve Dei.
 Corpus spiriteum non lædunt algor et æstus,
 Vis elementorum nulla nocere potest.
 Sed torquetur ab his animalis vita, capitque
- 760 Congrua pro meritis præmia quisque suis.
 Fæcæque decocta cunctis recreatur origo
 Purior et redeunt aurea secla Patrum.
 Multa probe docuit illoque perutilis ævo,
 Inter præcipuos summus in orbe fuit.
- 765 Hinc tamen arguitur, animas quod ab æthere
 [lapsas
 Asserit, et corpus careeris esse loco,
- Et quod eas propriis exclusas in nova mihi
 Corpora pro morum conditione putat,
 Et quod eas proprios tandem deducit ad ortus
 770 Corporis, ut cupide rursus ad ima cadant.
 Cum semel hæc fuerint illo tradente recepta,
 Convincit ratio plurima falsa sequi.
De Socrate et auctoritate ejus et dogmate.
 Ante pedes Socratis humiles sternuntur
 [alumni,
 Indigetemque deum Græcia tota colit.
- 775 Quærere, si cunctos præcessit vera docendo,
 Vixerit an sancte, creditur esse scelus.
 Exercent alii numeros et pondera rerum,
 Quæ mensurandi regula, quive modi;
 Parcarum mentem sunt qui speculantur in
 [astris
- 780 Et rerum motus, consiliumque Dei;
 Sunt qui rimantur naturæ viscera, sunt quos
 Nexio causarum, signaque sola tenent:
 Sic aciem mentis vexant et in extera spar-
 [gunt,
 Et privata suo lumine corda manent.
- 785 At Socrates hominum curas contemnit inanes,
 Et latebras cordis quemque videre monet,
 Extera cuncta notat et contemplatur ad
 [usum
 Et, quanti novit singula, tanta facit.
Quod Socrates animum hominis Deum putet.
 Contrahit in sese mentis radios; Deus illi
- 790 Est animus, mundus victima, serva caro,
 Illicitos motus corruptæ carnis abhorret,
 Naturæque malum sub ratione domat,
 Instituit mores vitamque serenat, eoque
 Judice virtutum maxima scire pati.
Quod mundus animo minor est et re et dignitate.
- 795 Si commetiri mentem mundumque liceret,
 Hæc major, minor hic, servit hic, illa regit.
 Nam carni mundus, servitque caro rationi,
 Quæ pars est animi participata Deo.
 Omnia sic læto Socrati famulantur, eique
- 800 Quem vis nulla potest lædere, mundus obit.
De errore Socratis.
 Hæc hominis doctrina fuit, tamen error in
 [illa est,
 Quod cujusque animum credidit esse Deum.
 Hinc hominis mentem pro numine dicit hæ-
 [bendam,
 Ut cui divinus est tribuendus honor,
- 805 Vix aliquem tanta sors dote beavit, ut illum
 Non queat erroris præcipitare malum.
De Anaxagora et ejus dogmate.
 Tradit Anaxagoras animas ex traduce nasci
 Et causam teneris ossibus ossa dari.
 Quod de carne caro, sanguis de sanguine manat,
- 810 Transit et in sobolem tota figura patrum.
 Sectio particulæ corpus minuit, sed in ipsam
 Simplicitatem animæ sectio nulla cadit;
 Ut calor ex æstu, lumen ex lumine prodit,

- Sic ortum ex uno, spiritus alter habet.
- 815 Pura fides prohibet animas de traduce credi,
Quas Deus infundit et facit usque novas.
Ex nihilo sunt et nunc in corporæ clausæ,
Nunc sine corporibus jussa creatis agunt,
Nec pereunt, quoniam ratio virtusque pe-
[rennis
- 820 Efficiunt, ut in his constet imago Dei.
De Aristotele et dogmata ejus.
Magnus Aristoteles sermonum possidet artes
Et de virtutum culmine nomen habet.
Judicii libros componit et inveniendi
Vera, facultates tres famulantur ei:
- 825 Physicus est moresque docet, sed logica servit
Auctori semper officiosa suo.
Hæc illi nomen proprium facit esse, quod olim
Donat amatori sacra Sophia suo;
Nam qui præcellit, tituli communis honorem
- 830 Vindicat, hoc fertur jure poeta Maro.
De errore Aristotelis.
Sed tamen erravit, dum sublunaria casu
Credidit et fatis ulteriora geri.
Non est arbitrii libertas vera creatis,
Quam solum plene dicit habere Deum.
- 835 Quidquid Luna premit, de quattuor est ele-
[mentis,
Et quæ transcendunt, simpliciora putat.
Illaque perpetua definit pace vigere,
Quæ supra solem circulus altus habet.
Non ibi committunt aliquod contraria bellum, C
- 840 Nam tranquilla quies ulteriora fovet.
Quod animæ de quinta essentia.
Ut fierent animæ, substantia quinta creatur,
De qua signiferi constat origo poli.
Illa beatorum sedes, hæc aula deorum,
Nam magis apta Deo, quæ gravitate carent.
- 845 Æternum mundum statuit tempusque cœvum,
Hisque cœternus dicitur esse locus.
Nilque perire docet, sed in orbem cuncta ro-
[tari,
Et loca temporibus quælibet apta suis.
- Quod natura singularia tantum novit, universalia
quasi quædam rationis figmenta sunt.*
Est individuum, quidquid natura creavit,
- 850 Conformisque status est rationis opus.
Si quis Aristotelem primum non censet ha-
[bendum,
Non reddit meritis præmia digna suis.
Cunctis principium finemve dedisse probatur
Artibus; evincit, quidquid habere cupit.
- 855 Quod potuit quemquam ratio mundana docere,
Illic dedit, ut fierent dogmata plena fide.
Quod Aristoteles dictus est filius Apollinis.
Quidquid enim docuit, docuisse putatur Apollo,
A quo progenitum fabula Græca refert.
Quod Aristoteles omnibus studuit obviare.
Plurima cum recte doceat, tamen errat in illo,
- 860 Quod semper reliquis obviis ire parat;
- A Nam licet in summis fuerit præclarus ha-
[bendus,
Captator laudis immoderatus erat.
Philosophum virtus clarum, non gloria vana
Reddit, honor verus laudis amore perit.
Quid deceat philosophum.
- 865 Philosophus satagit, ut mens respondeat ori,
Ut proba sit verbis consona vita bonis.
Non ut quis recte loquitur, mox philosophatur,
Sed qui sic vivit, ut bona semper agat.
Nam Venerem culpæ potest lasciva puella,
- 870 Virtuti laudes dicere scurra potest,
Indocti possunt sapientum verba ferre,
Peccat et interdum lingua perita loqui.
Quod Aristotelem vicit gloria, quam verbis impugnavit.
Vincit Aristoteles alios, hunc gloria vana,
Quam tamen impugnat et docet esse nihil.
- Quod philosophia vanam gloriam fugat, victa prius
voluptate et avaritia.*
875 Hæc est, præstantes quæ deserit ultima mentes,
Quam tandem victrix philosophia fugat.
Indicit bellum virtuti prima libido,
Cum caro, cum sanguis uritur igne novo.
Quæ coerceant libidinem.
Hunc poterunt sedare labor tenuisque diæta,
- 880 Quique placet cautis, res fugitiva, timor.
Quæ repriment avaritiam.
Bella secunda movet amor irrequietus habendi,
Succendens animas pronus ad omne neas;
Instigant oculi mentem, cum singula spectant,
Ut velit esse suum, quod putat esse bonum.
- 885 Conterit hoc vitium rerum speculatio cauta,
Et divinus amor, suppliciique metus.
*Quod alia vitia oriuntur ex aliis, sed superbia etiam
ex virtute.*
Ex vitiis aliis aliorum constat origo,
Et de principiis sunt mala multa malis.
Æstus avaritiæ gignit plerumque rapinas,
- 890 Sæpe facit cupidum luxuriosa Venus.
Immoderata parit Venerem gula, dat furor
[ausum,
Livor edax odium, sit vetus ira furor.
Sic vitium vitio dat causam datque sequelam,
Res etenim turpis sola manere nequit.
- Quod negligentia parvorum magna vitia generat.*
895 Si modicum spernis, paulatim magna sequen-
[tur,
Et venit a minimis sæpe ruina gravis.
Gloria nobilium manans de fonte bonorum
Prætendit generis nobilitate decus.
Nam cum fermento virtus corrupta tumescit,
- 900 De misero coitu nata superba venit.
Hæc paribus gese præfert spernitque minores,
Nescit et auctori stulta subesse suo.
Et sic de meritis veniens aut sanguine claro
Est ingrata Deo, munera cujus habet.
De vitio ingratitude.
- 905 Ingrati crimen, cui gratia nulla cobæret,
Ingratum prohibet civis habere locum.

De vana gloria.

- Est ingrata Deo, quæ doni captat honores,
 Quæ laudes operis vult retinere boni.
 Præcipit auctori quisquis titulos meritum,
 910 Provocat ultrices in sua damna manus.
 Gloria vana quid est, nisi fumus et umbra so-
 [nusque,
 Qui simul, ut cœpit, incipit esse nihil?
 Hauc tamen affectant omnes, quia semper
 [adesso
 Veræ virtutis testificatur opus.
 915 Gloria, dulce malum, magnorum pectora mulet
 Et tamen hæc eadem languidiora facit.
 Quos caro non flectit, nec amor pervertit ha-
 [bendi,
 Gloria de facili præcipitare solet.
 Quæ reprimant vanam gloriam.
 Hanc tandem perimunt rerum speculatio,
 [mundi
 920 Contemptus, pœnæ terror, amorque Dei.
 Si sua quis plene recolit mala, si bona semper
 Cogitat alterius, unde superbus erit?
 Si meritum vitæ penset, si vindicis iram
 Posseque respiciat, unde superbus erit?
 925 Unde superbus erit, si se speculatur ad un-
 [guem,
 Terra, cinis, vermis, sæx, vapor, umbra,
 [lutum?

De vitio elationis.

- Non habet elatus virtutum dona, sed illi
 Et Deus est hostis, hostis et omnis homo. C
 Elati vitium, quo nullum majus habetur,
 930 Non sinit elatum fratris amore frui.
De virtute humilitatis.
 Digni sunt humiles virtutum munere, digni
 Scire Deum, dignis vita beata datur.
 Qui docet hæc verbis, præterdit philosophantis
 Nomen, philosophus hæc facit atque docet.
 935 Hæc et Aristoteles fertur docuisse loquendo,
 Fortius exemplis quilibet ista docet.
De Platone et dogmate ejus.
 At Plato symmystes veri distinguit in ipsis
 Scibilibus, quid res scire creata queat.
 Nam licet interdum fidei contraria dicat,
 940 Sunt tamen illius plurima grata bonis.
 Principio docet esse Deum, distinguit ab ævo
 Tempus et ideas applicat, aptat hylem.

De hyle.

- Invenit hanc animus, dum cuncta resolvit,
 [agitque,
 Ut prodant causas cuncta creata suas.
 945 Sispecularis hylem, nunc est substantia quævis,
 Contra nunc, eadem creditur esse nihil.
 Quam, dum vestigat ratio, quasi somnia sent,
 Dumque tenere cupis, mox fugitiva latet.
 Auris abesse sonum sic audit, dum nihil audit.
 950 Sic oculis tenebras cerne videndo nihil.
 Defectuque suo sic tactus tangit inane,
 Inspidium gustus nil sapiendo probat,

- A Et nihil olfaciens procul esse revincit odores
 Qui prius argutus censor odoris erat.
De Deo, cujus potentia est efficiens causa mundi.
 955 Est Deus æternus, mundus cum tempore cœpit,
 Illic manet, at tempus cætera cuncta movet.
 Per numeros elementa sibi contraria noctens
 Vincit et æterna pace vigere facit.
*Quod numerus, pondus, mensura, locus, tempus sibi
 commensurabilia non sunt.*
 Subdita primorum generum sibi symmetra
 [non sunt
 960 Nec simili antigena sub ratione cadunt.
 Temporis atque loci non est proportio nota,
 Mensuræ ratio ponderis esse nequit.
 Prædictis numerus asymmetræ est, et in istis
 Quinque suum munus philosophia gerit.
 965 Additur his series causarum vel rationum,
 Quas intellectus cernere solus habet.
 Multiplicando modum nescit virtus numerorum,
 Et finem magnis sectio nulla facit.
 Crescit in immensum numerus, sine fine re-
 [solvit
 970 Continuum quodvis, sed ratione potest.
Quod ingenium hominis circa prima et ultima deficit.
 Deficit ingenium, cum tendit ad ultima; solus,
 Qui facit atque regit, prima videre potest,
 Cognitus ille sibi plene solisque beatiss
 Spiritibus, quantum gratia cuique favet.
 975 Nec de principiis recte censere licebit
 Præter eum, qui dat omnibus esse suum.
De anima hominis.
 Mens hominis, numerus simplex aptusque mo-
 [vere
 Sese, conformis dicitur esse Deo.
 Nam Deus ut mundum totum regit, implet et
 [ambit,
 980 Sic animæ corpus subditur omne suæ.
 Materies animæ diversa subest, eademque
 Ex individuo est dividoque simul,
 Moleque corporea premitur virtus animarum,
 Hinc magis, inde minus, ut caro juncta sinit.
De motu rationabili et irrationabili.
 985 Suntque duo motus erroneus et rationis,
 Hic viget in summis, alter ad ina trahit.
De immortalitate animæ et corporum resurrectione.
 Sunt immortales animæ, corpusque caducum
 Interit, et tandem pristina vita redit.
De magno anno.
 Pristina vita redit, cum magni terminus anni
 990 Ad primum revocat sidera cuncta locum.
 Annus tunc renovat novus omnia, corpora
 [rursus
 Accipiunt animæ, tempora lege fluunt.
 Si renovant mundum solis lunæque recursus,
 Fortius hoc facient sidera cuncta simul.
 995 Præsidet humori vaga Cynthia, solque calori,
 Humor ab adjuncto cuncta calore parit.

De radiis solis et lunæ et officiis eorum et significatione.

- Lunares radii carnes fructusque perurunt
 Et vitiant, radius solis utriusque favet.
 Sic mundana perit sapientia, veraque prodest
 1000 Naturamque fovet, plena calore Dei.
 Sed calor immensus vermes parit, ut tibi
 [conatet,
 Scrutandi quid habet immoderatus amor.
 Sol fovet et reprimit visum, quia sobrius esse
 Debet, qui satagit mystica scire Dei.
 1005 Subdita sole vides, tibi luce creata pate-
 [scunt
 Divina, plene nullus utrumque videt.
 Est cæleste bonum solemque Deumque vi-
 [dere, B
 Solaque mortales inferiora vident.
 Lux immensa tegit solem, divinaque semper
 1010 Majestas sic est lumine tecta suo.
 Est in solari fons luminis atque caloris
 Corpore, spiritibus fons utriusque Deus.
 Quod nulla substantia perit.
 Nulla perire potest substantia, formaque
 [formæ
 Succedens prohibet, quod movet, esse ni-
 [hil.
 1015 Motibus his recreata manent elementa viget-
 [que,
 Dum vetus abscedit et nova forma datur.
 Portio fessa statu grata novitate resumit
 Robur et a formis accipit esse novum. C
 Alterat hæc species, aliud facit, illa, genus-
 [que
 1020 Dicitur et confert cuilibet esse rei.
 Quod informis Deus et forma formarum.
 Informis Deus est, formarum forma vigorque,
 In quo res omnis perpetuata manet.
 Semper enim vivit ratio divina, perenne
 Res omnes vivunt in ratione Dei,
 1025 Immotæque manent ideæ, constat in illis,
 Quidquid ad occasum temporis unda rapit.
 Dispensat rerum motus ratio sine motu,
 Et stabilis virtus tempora cuncta movet.
 Non sunt informes dii, quos natura creatrix D
 1030 Ex variis ortum rebus habere facit,
 Quo circumscribit ratio, naturaque facta
 Forma que concretis redditur atque genus.
 Informis Deus est, quia simplex, non aliunde
 Constans nec debens pluribus esse suum.
 Quod res vere simplex absoluta est.
 1035 Absolvit ratio rem veræ simplicitatis
 Et quidquid nullo claudere sine potest.
 Quod vere simplex, nullo motu variatur,
 Non antiquatur tempore, semper idem.
 Alternat mundus facies nescitque manere,
 1040 Et perimit tempus, quidquid ad esse vocat.
 Omnia sic in se redeunt, sic lege perenni
 Numinis æterni perpetuatur opus.

- A Quod terra in imo est, et quod singuli orbés suos habent habitatores.*
 Summa tenent superi, medio jacet infima
 [tellus,
 Et medios orbés incola dignus habet.
 1045 Spiritus in cunctis elementis est, et in
 [astris
 Cuique suos, mundum spiritus unus agit,
 Maximus hic, omnes alii sunt particulares,
 Hic totum, reliqui singula membra mo-
 [vent;
 Omnis enim regio propriis est plena colonis,
 1050 De quorum motu rebus origo venit.
 Quod ignis omnia purgat.
 Aer corruptus solo purgatur ab igne,
 B
 Purgat et infectæ crimina motus aquæ.
 Diluit hæc terræ sordes, res celsior omnis
 Subdita sic purgat cuncta vigore suo.
 1055 Celsior interdum sordescit ab inferiori,
 Ast ignem purum nil maculare potest.
 Purius hoc nihil est, qui sordes decoquit om-
 [nes.
 Unde locum summum res deiformis habet.
 Quod sublunaria aguntur motu superiorum.
 Res sublunares nasci motu superiorum
 1060 Constat, et immotum cuncta movere Deum.
 Quid natura.
 Principium motus rerum natura vocatur,
 Est in naturæ nomine causa latens,
 Causa latens, proprium quæ singula ducit ad
 [ortum,
 Et similes rivos fontibus esse facit.
 1065 Contra naturam sunt plurima posteriorem,
 Sed contra primam, quid valet esse? ni-
 [hil!
De zodiaco circulo.
 Zodiacus bis sex obliquat signa rotatu,
 Æqualesque sibi non sinit esse dies.
 Arcticus est medii notum nobis caput axis,
 1070 Sed reliquum prohibet terra videre potum.
 Quod globus terræ planetarum circulis excentricus
 est et sæx elementorum.
 Septem terra vagis excentrica subjacet astris,
 Quam tamen ut centrum maximus orbis
 [habet.
 Inferior paret semper globus exteriori,
 Terra subest cunctis orbibus apta pati.
 1075 Hæc immota manet, sed in orbem cætera
 [currunt,
 In medium recidunt pondera cuncta locum.
 Sæx etenim semper in fundo tarda quiescit,
 Attactuque suo sordida quæque facit
 Omnia sordescunt, quæ turpi fæce replentur,
 1080 Quæ, nisi purgentur, vasa perire facit.
 Sic infecta diu devictaque sæcis acore
 Vix caput attollit mens onerata luto.
 Nam prope tellurem sunt fumi, flamina, ne-
 [bes,
 Quæ turbant oculos et rationis opus.

- 1085 Contra naturam facies humana reflectit
Ad terram vultus, nata videre Deum.
Sed tamen interdum terrens videntur ad
[usum,
Nec peccat, si sit tetra libido procol.
Principis hæc tradit sapientum dogma Pla-
[tonis
- 1090 A quo posteritas dogmata vera capit.
Sicigitur docuit, quid cui sit scribite, quid
[non,
Ut teneant proprium cuncta creata modum.
- Quod Deus solus omnia novit, et omnis rationalis
creatura scientiam accipit ad mensuram.
Res ut sunt, plene novit divina potestas,
Angelus assistens plurima vera videt.
- 1095 Spiritus immundus natura pollet et usu,
Doctus et a sanctis plura videre solet.
Fallitur in multis privatus luminis usu
Et pater erroris fallere semper amat
Corpora detrusas animas in carcere cæco
- 1100 Culpaque sublato lumine scire vetant.
Culpa caro tenebras inducunt, lumina pellunt
Nec miseris animas cernere vera sinunt.
Quod veritas lux est animæ, ratio oculus.
Lux oculos pascit, rationem visio veri,
Illi fugiunt tenebras, hæc quoque falsæ
[caveat.
- 1105 Est oculus mentis ratio, pro lumine verum,
Usu cernendi lumina scire vocant.
Ingenio, studiis verum quaeratur et arte,
Præter opinari non habet ullus homo
Quod in pluribus utilis doctrina Platonis.
Non noceat errantem cautis audisse Platonem,
- 1110 Qui male pauca docet et bona plura malis.
Docta manus cavet urticas herbasque salu-
[bres
Tollit et a spinis intemerata resas.
Errores vitat ratio, sensusque pudicos
Cautus ab insanis absque furore capit.
- 1115 Fortius evitat audita pericula prudens,
Nam provisâ minus tela nocere solent.
Hinc sapiens audire cupit, quæcunque nocere
Possunt, ut caveat, quidquid obesse potest.
De Endymione et dogmate ejus.
Cujuscunque rei firmetur opinio vera,
- 1120 Hoc vetus Endymion censuit esse fidem.
Asserit errorem, si fiat opinio fallax,
Falsaque nesciri dicit et arte probat.
Falsum nescitur, quia nulla scientia fallit,
Nec permisceri lux tenebræque valent.
- 1125 Interdum veri specie falluntur inanes,
Votivæque rei dulcis imago tenet.
Sunt quos nec verum, nec veri mulcet imago,
Sed vitii species falsaque sola juvant. ♦
Quod veritas assimilatur soli, verisimilitudo lunæ.
Est sol conformis vero, falsoque Selene,
- 1130 Quæ lucem simulat et maculosa manet.
Nam quod sub luna vanum, mutabile nutat,
Sed circa solem, fida quieta manent.
- A Regnat in excelsis verum, viget error in iunio
Et fallit populos, quos vaga luna premit.
1135 Clara super lunam superos veri tenet aula,
Inferius mundum nubilus error agit.
De Arcesila, principe Academicorum, et dogmate
ejus.
Arcesilam sequitur Academia prisca docentem
Et genus humanum luce carere facit.
De Antisthene, Academico.
Doctior Antisthenes Academicus, omnia solum
1140 Scire Deum dicit et ratione probat.
Asserit et superos quam plurima scire, nec
[omnes
Omnia, mortales paucula scire putat,
Hæsitat in cunctis, nisi quæ ratione probantur
Viva, cui stupor est non habuisse fidem.
Quid sit ratio viva.
- B 1145 Vivit enim ratio, quæ per se nota patescit
Aut per se notis semper adesse solet.
Asserit hæc scribi, dubitanter cætera tradit,
In quibus ex usu major habenda fides.
Nam solitus rerum cursus facit esse probanda,
- 1150 Quæ semper simili sub ratione vides.
Hæc tamen interdum quoniam secus accidit
[esse,
Non sunt certa satis, nec tamen absque fide.
Ergo quod affirmat verum, putat esse necesse,
In reliquis dicit: Credo vel esse puto.
- 1155 Mensque modesta solet sic castigare loquelam,
Ut falsi nullus arguat esse ream.
C Sic adjectivis sermonem temperat omnem,
Debeat ut merito semper habere fidem.
Unde Græci Academicorum temperamentum
in sermone acceperint.
Hinc etiam placuit Græcis modus ille loquendi
- 1160 Quem magni laudant a gravitate viri,
Conditione, die, causaque modoque coercent
Verba, cavent nimia simplicitate loqui.
Sed quandoque dolus obducitur arte loquendi,
Verbaque pro rebus dat bona fictus amor.
Quod Romani Græcos imitantur in verborum
temperamento.
- 1165 Hunc morem sequitur civis Romanus, amicis
Verba dat, argentum sumit avara manus.
Distrabit ad pendum iudex adverbium cautus,
Nam pretium majus utiliora dabit.
Adjectiva suis preliis æquata dabuntur
- 1170 Chartula vel calamus rarus inemptus erit.
Captat opes Crassus, ut eas convertat in aurum,
Et recoquit puram, possit ut esse putum.
Urbs vitii corrupta suis corrumpit et orbem,
Et caput ægrotum languida membra facit.
- 1175 Curia nam quævis Græcos imitatur, et urbis
Esuriem sensit orbis, amator opum.
De Varrone et dogmate ejus.
Inferior nullo Græcorum Varro fuisse
Scribitur, hunc Patrem Roma vocare solet.
Plura quidem nullus scripsit, nullus meliora,
- 1180 Nec potuit quisquam deteriora loqui.

- Mystica naturæ pandit ritusque sacrorum, A**
 Officiumque Dei gestaque prisca Patrum.
 Numina virtutum, quæ singit, vanus adorat,
 Et quot sunt pestes, tot putat esse deos.
De Plinio uno et altero.
- 1185 Plinius hunc sequitur in multis gratus uter-
 [que,
 Sed tamen in multis pulsat utrumque fides.
De Musæo, qui putatus est Moyses.
 Musæum veterem præclaris laudibus effert
 Græcia, sed Varro, quod docet ille, refert.
 Ergo Varronem satis est legisse volenti
- 1190 Scire, quid alteruter utilitatis habet.
 Esse putant dictum Musæi nomine Mosen,
 Qui leges hominum primus in orbe tulit.
 Esto, sed ætatum ratio manifesta repugnat,
 Vitaque dissimilis arguit esse duos.
- 1195 Romanos Varro, Græcos Musæus, Hebræos
 Instituit Moses vivere more suo.
De Moysæ, quod ipse sit fons Scripturarum.
 Errat Musæus nimium, Varroque coerrat,
 Sed Mosi mentem spiritus alius agit.
 Plena sacramentis sic quinque volumina scribit,
- 1200 Ut sit in historia sensus ubique triplex;
 Ut pariter doceat pueros juvenesque senesque;
 Quantum quisque capit, littera cauta docet.
 Ubera dat natis, infligit verbera servis
 Et facit illorum colla subesse jugo.
- 1205 Et licet involvat arcanis vera figuris,
 Scindit vela tamen, et vetus umbra perit.
 Inter philosophos vocat hunc gentilis agrestem, C
 Et tamen illorum maximus hoc minor est.
 Hic Scripturarum fons est et origo piarum,
- 1210 Quo de principio pagina sacra venit.
 Fons aliis, aliis stagnum puteusve profundus;
 Inde sitim reprimas, crescit et inde sitis;
 Quod satis est, possunt omnes haurire, sed
 [ipsum
 Exhaustur plane nemo vel imminuit.
De Cicerone et dogmate ejus.
- 1215 Orbis nil habuit majus Cicerone Latinus
 Cujus ad eloquium Græcia muta fuit;
 Omnibus hunc Græcis opponit Roma vel
 [effert,
 Sed tamen hic dubium dogma probare solet. D
 Transit huc tandem, cum se natura deorum
- 1220 Augeret, ut dubitet, quid putet esse Deum;
 Qualiter arbitrii libertas consona fato
 Exstet; nam fatum si manet, illa perit.
 Ut sibi convenient casus fatumque repugnans,
 Nescit; ob hoc vates ora tenere monet.
- 1225 Nam genus humanum premit ignorantia veri,
 Nec sinit in claro ceruere vera die;
 Quæ si forte patent, obscura nube videntur
 Nec falsi plene suspensio carent.
 Scire Deum solum credit ventura, sed ipsum,
- 1230 Quid statuatur, nescit, sed tamen esse probat.
 Nam corpus putat esse Deum, sed corpore
 [majus,
- Quod nec homo sensu, nec caro bruta capit.
*Quod res corporeæ sensu, ratione vero com-
 prehendantur incorporalia.*
 Solis corporeis sensus carnalis inhæret,
 Res incorporeæ sub ratione jacent.
- 1235 Illum sola fides capit et dilectio vera,
 Naturamque sequi cultus amorque Dei est;
 Quisquis enim satagit rationis jura tueri,
 Naturam sequitur, servit amatque Deum.
 Ille tamen cultus non est servilis habendus,
- 1240 Sic servit matri filia, sponsa viro.
 Et si vita foret Ciceronis consona verbis
 In summis poterat maximus esse viris.
 Os hominis cuncti mirantur, non ita pectus:
 Imperium linguæ par fuit, immo minus.
- B 1245 Illius eloquio minor est Romana potestas:
 Nam linguam pariter civis et hostis amat.
Quod virtus eloquentiæ præfertur.
 Quem magis evexit virtus, superat Ciceronem,
 Datque locum vitæ lingua perita loqui:
 Nam quamvis linguam formet, componet et
 [actus,
- 1250 Vivere præcipue philosophia docet.
 Vivere sincere pars optima philosophandi est,
 Qua sine quid prodest lingua diserta? nihil!
 Namque diserta nocet, si sit deserta superbo
 Munere, prudentes quod facit esse viros.
- 1255 Sed quantum prosit sapiens facundia, lingua,
 Sit licet insignis, dicere nulla potest.
De Seneca et Quintiliano.
 Ingenium Senecæ commendat Quintilianus,
 Sed tamen ejusdem verba stylumque notat.
 Res queritur magnas frangi sermone soluto,
- 1260 Dicendique genus arguit esse vagum.
 Verbaque juncta parum sine calce vocavit
 [arenam,
 Dum peragit sensum clausula quæque suum.
 Sed quamvis calamus tantus culpaverit
 [auctor,
- Obtinuit virtus et stylus ipse placet:
- 1265 Vicit enim vitæ gravitas et gratia verbi,
 Et nova dicendi grata figura fuit.
 Stoicus est acer, morum compendia captat,
 Verbaque semper habet sensibus apta suis.
Quod gentiles omnes superat Christianorum fides.
 Sed cur gentiles numero, quos error adegit?
- 1270 Omnis enim ratio deficit absque fide.
 Christicolæ soli sapiunt, et philosophantur
 Vere, quos tibi dat pagina sacra duces.
 Censeo Christicolæ cultu, non nomine Christi,
 Quem præstant homini vita pædica, fides.
- 1275 Gratia multorum dabitur tibi vera sequenti
 Dogmata, quæ præstant moribus atque fide.
 Non tamen hæc illa produces tutus in aula,
 In qua rara manet gratia, rara fides.
 Pura fides non sola tamen placet omnibus, illa
- 1280 Grator est merito, quam bona vita fovet.
 Est veræ vitæ fons pura fides, fideique
 Vita boni mores: donat utrumque Deus.

Quod sanius est paucis placere bonis, quam multitudini stultorum.

Sed quia nemo potest stultis fatione placere,
Sufficiat gravibus te placuisse viris.

1285 Vix indoctorum poterit quis ferre cachinnos,
Si non sit forti pectore, mente gravi.

Sannas et rhonchos geminat lasciva Juventus,
Audit ab ignoto si nova verba libro.

Non fugies rhonchos, linguasque, manusque
[procaces

1290 Vix fugies, nisi sit, quo duce tutus eas.

De Theobaldo archiepiscopo et Thoma cancellario.

Qui jubet, ut scribas, solet idem scripta fo-
[vere,

Quæque semel recipit nomina, clara facit. B

Ille Theobaldus, qui Christi præsidet aulæ,

Quam fidei matrem Cantia nostra colit,

1305 Hunc successurum sibi sperat, et orat ut
[idem

Præsulis officium muniat atque locum.

Hic est, carnificum qui jus cancellat iniquum,

Quos habuit reges Anglia capta diu,

Esse putans reges, quos est perpessa tyrannos;

1300 Plus veneratur eos, qui nocuere magis.

De moribus Hircani.

Huic, qui præcorum mores legesque revelli

Præcepit, libitum pro ratione fuit,

Vicit avaritia Midam, feritate leonem,

Astutam vulpem fraudibus atque dolis,

1305 Qui populum pressit, qui jus contempsit et
[æquum,

Quo lupus et tigris mitior omnis erat;

Plus sue pollutus, quovis petulantior hirco,

Venditor Ecclesiæ, proditione potens,

Sanguinis humani cupidus vindexque ferarum,

1310 Qui titulo regis publicus hostis erat.

Ponitur exemplar legum populumque regendi,

Et bene vivendi formula certa datur.

Juvit eum pacis cultus, sed more tyranni,

Cerneret ut pedibus subdita cuncta suis.

1315 Hoc sub rege lupus metuit suspendia pauper,

Absolvi dignus, si dare possit ovem;

Si dare posset ovem furtivam seu violentam,

Ablatam viduæ, tunc erat absque nota; D

1320 Qui tondere pecus poterat lupus et dare lanam

Noverat, hic insons, hic ove dignus erat.

Non nocuit vulpi fraudem fecisse volenti

Cum pastore suum participare lucrum.

Vox erat auditu convicti digna latronis:

Dicens de regis utilitate loquar.

1325 Nam fur, consortem qui regem ducit haben-
[dum,

Non perit et justos sæpe perire facit.

Sed cruce dignus hic est, qui furto solus

[inhærens

Non curat socius iudicis esse sui.

Criminibus iudex pretio sociatur avarus,

1330 Absolvitque reos immeritosque necat.

PATROL. CXCIX:

A Quod Hircanus modernis pravitatibus et originem dedit et auctoritatem,

Hæc illo manant de juris fonte, quod olim

Tradidit Hircanus, officiumque suum.

Officium regi conforme fuit, quia mentem

Auctoris sequitur ingeniosa manus.

1335 Julia lex illo dormivit rege sepulta,

Crimen adulterii nil nisi ludus erat.

Silvia Quartillæ cessit, Lauronia Floræ,

Syllaque dum viguit, nulla Sabina fuit.

Hic metui gaudens, dedignabatur amari,

1340 Vicinos subigens munere, fraude, dolis.

De pace tyrannorum.

Illa tyrannorum pax est, ut nemo reclamet,

Quidquid agant, possint omnia, jura nihil

Jura vacant, sacras leges evertit abusus,

Velle suum statuunt juris habere locum.

1345 Tali justitia perhibent viguisse leonem,

Præpositum reliquis dicere jura feris.

Libertas hæc est populi dominante tyranno,

Ut, quod præcipitur, quilibet optet idem.

Qui nimis optat opes aut cultum regis iniqui,

1350 In scelus omne ruit, pronus ad omne nefas;

Hostis censetur, quisquis sacra jura tuetur,

Prævenit officiis jussa fidelis amor.

Perfidia genus est aliquid discernere jussum,

Et scelus est aliquid pertimuisse scelus.

Qua ratione quis cancellario placeat.

C 1355 Si virtus animum componit, formaque veri

Linguam, si foveat gratia mater opus,

Tunc vindex veræ et libertatis amabit

Et faciet tutum qualibet ire via.

Hoc duce tutus eris in claustro, tutus in aula,

1360 Tutus in insidiis, undique tutus eris.

Hæc est, qui cleri pro libertate tuenda,

Mandrogero gravis est complicitibus suis,

De Mandrogero.

Mandrogero, qui se solum servare coronam

Et legum regni jactitat esse patrem,

1365 Qui (si falsidicis credendum) jura tuetur

Integra, quo per eum regius exstet honor,

Mandrogero, nomen quem libertatis adurit,

Illud in Ecclesia si quis habere velit.

Divitis Ecclesiæ libertas nulla carentem,

1370 Hoste premit gravius regis iniqua manus.

Publica sic sævit tutoris honore potestas,

Ut quivis prædo mitior exstet ea.

In bona pupilli tutor grassatur iniquus,

Nec tutore dato nequior hostis erit.

1375 Factio Mandrogeri licitum libitumque coæqua,

Quoque semel placuit, prædicat esse bonum.

Hoc auctore perit libertas Ecclesiarum,

Antipatrique manus arma nefanda rapit.

De Antipatro, et quare sic dicatur.

Presbyteros tanquam Patres populus venera-

[tur,

1380 Et fidei pars est iussa subire Patris,

- Jussa subire Patris, præsertim recta jubentis, A
 Pro quibus expletis vita beata datur.
 At ferus Antipater hos persequitur velut
 [hostes
 Intentansque dolos undique bella movet,
 1385 Illic illi nomen datur Antipater, quia Patres
 Lædit et infligit damna, necemque parat.
 Sedulus in saccum pertusum congerit omnes
 Christo subtractas, quas male quærit, opes;
 Ecclesiam servire jubet, clerum populumque
 1390 Decernit similem jure tenere locum.
 Opprimitur clerus, privatur honore sacerdos,
 Sed delatoris nomen ubique viget.
 Publicus exactor summo præcellit honore,
 Grator ille tamen, qui mala plura facit.
 1395 Hi si forte volunt aliquid pervertere, dicunt: B
 Dedecus hinc regni vertitur, inde decus.
 Princeps non cupidus meriti, sed laudis
 [avarus
 Præcipuum sine re nomen honoris habet,
 Non curat, quid honor, sed quid videatur
 [honestum,
 1400 Nec bona vera placent, sed juvat umbra boni
 Sic ratio sub prætextu cæcatur honoris,
 Vanaque dum petitur gloria, vera fugit.
De vera gloria et vana.
 Gloria virtutem sequitur, non laudis amorem,
 Et semper meritis est sociata bonis.
 1405 Laude probus claret potius, quam laudis
 [amator, C
 Contra, polluto nomine sordet iners;
 Fætor enim sordes vitii comitatur et horror,
 Et virtus grato replet odore bonos,
 Sed virtutis odor est illis perniciosus,
 1410 Quos agit Antipatri perniciose manus.
 Fætet barbaries, quæ nulla lege tenetur,
 Fætet odore gravi carnificina vetus.
Quod domus tyrannorum carnificina est.
 Carnificina vetus est aula subacta tyrannis,
 Est domus Antipatri carnificina vetus.
 1415 Tollitur e medio sacræ reverentia legis,
 Carnificum scitis dant sacra jura locum.
 Exigit a cunctis munuscula Sporus, at illa
 Si dederis, perdes; nil dabis, hostis eris. D
 Si sit amicus, obest, si non sit, quærit obesse,
 1420 Quiquid agas, oberit, aut volet esse nocens.
 Rem fortasse tuam poteris servare, sed ejus
 A vitis animum non revocare potes.
 Munus amicitia speciem producit, at ipsam
 Rem gignit virtus vera, probatque fides.
 1425 Augetur tamen obsequiis, sumitque vigorem,
 Nam probitas meritis præmia digna refert.
 Dinomaches et Polydamas dominantur in
 [aula,
 Nil Cato, nil Curius, cuncta Photinus
 [agit,
 Cuncta Photinus agit Labeone sibi sociato:
 1430 Horum vita scelus, singula verba doli.
 Thrasonis factum gestusque videre molestum
 [est,
 Quem vix ferre potest munere capta Thais.
 Vir gravis hic, visu gravis est gratusque
 [Sabinus,
 Dum puer et tener est non fruticante pile.
*Quod cancellarius se conformat aulicis, ut revocet
 ab errore.*
 1435 Tristior hæc cernit juris defensor et artem,
 Qua ferat auxilium, consiliumque parat.
 Ut furor illorum mitescat, dissimulare
 Multa solet, simulat quod sit et ipse furens;
 Omnibus omnia fit, specie tenuis induit hos-
 [tem,
 1440 Ut paribus studiis discat amare Deum.
 Ille dolus bonus est, qui proficit utilitati,
 Quo procurantur gaudia, vita, salus.
 Balbutit nutrix, ut linguam formet alumni,
 Et verum ficto cauta dolore fugat,
 1445 Lascivum risum lacrymis compescit obortis
 Et teneros sensus decipit arte pia.
 Excitat ad lacrymas facies lacrymantis ami-
 [cum,
 Et facies hilaris gaudia sæpe facit.
 Fortius ut miles pugnacem conterat hostem,
 1450 Dux facit armatus, dum fera bella gerit.
 Miles ab exemplo ducis hostes acrius urget,
 Dux fugiat, miles dat quoque terga fugæ.
 Provocat affectu discentes officiosus
 Doctor, ut effectum possit habere labor.
 1455 Nemo libens audit suspecti verba magistri.
 Que, licet aspera sint, dulcior reddit amor.
 Illaqueat citius homines et valdius aretat
 Formula vivendi, quam gravis auctor
 [amat.
 Hac igitur ratione tui mens sana patroni,
 1460 Ut patienter eum perferat aula furens.
 Conciliare studet sibi conviventis amorem
 Turbæ, ne peragat ebria mortis iter.
Quod multi successus ausum dederunt errori.
 Ebria fortunæ donis nova curia, rege
 Sub puero credit cuncta licere sibi.
 1465 Insanire putes æque juvenesque senesque,
 Insanit iudex officiumque suum.
 Curia nugaces solos amat, audit, honorat,
 Artes exosas aulicus omnis habet,
 Artes virtuti famulantes aulicus odit,
 1470 Sed famulas carnis aulicus omnis amat.
 Hos aulae mores funambulus intulit ille,
 Qui, quod præsumit, lege tuetur avi.
 Qui sapiunt nugas et crimina lege vocantur.
 Qui recte sapiunt, lex jubet ire foras.
Quod in correctionibus insinuatione utendum.
 1475 Ergo quos ratio directa nequit revocare
 -A vitis, revocat insinuantis opus,
 Nam sicut verbi, sic insinuatio vitæ
 Sæpe reluctantes ad sua vota trahit.
 Fortior est vitæ, quam sit persuasio verbi,

1480 Nam paribus studiis conciliatur amor ; A
 Conciliatus amor animos ligat, imperat,
 [urget,
 Ut duo non duo sint, quos pius unit amor.
 Sic amor ad quævis sanctus bona cogit aman-

[tes,
 Nam facit hic votis, quod facit ille manu.
 1485 Sed vereor, frustra ne cancellarius instet,
 Ut mutet mores aula superba suos.

Mundus enim lucris inhiat, juvenæque senes-
 [que
 Muneris incestat imperiosa fames,
 Excæcatque viros, quibus est collata potes-
 [tas,

1490 Tendat ut ad sordes quælibet ampla domus.
 Æstus avaritiæ sapientum corda perurit,
 Polluit ecclesias, sancta profana facit. B
 Orbis amatores omnes hac peste laborant,
 Æris contemptor rarus in orbe manet.

1495 Hæc ubi, quando, quibus vel ovaliter insi-
 [nuentur,
 Cura ne pereas garrulitate tua.
 Est indocta loqui, quæ nescit linguat acere,
 Floccida, quæ verbi nescit habere modum.
 Sunt nugatores inimici, suntque tyranni

1500 Falsus philosophus, ganeo, scurra tibi,
 Quos agitat cachethes scribendi, quosve lo-
 [quendi,

Qui vitii sordent, quos levis aura sovet.
 Horum tendiculæ dicenti vera parantur,
 Et nisi præcaveas, publicus hostis eris.

1505 Assertor veri personam nescit amici,
 Decernit meritis præmia nulla viris,
 Personis parcit, iudex in crimina sævus,
 Et vitii labem semper ubique notat.

Aut taceas prorsus aut pauca loquaris in aula,
 1510 Aut quæras, in quo rure latere queas,
 Nam si non parcis verbis, nemo tibi parceret,
 Prævenietque dies impia turba tuos.

Sub duce præfato si forte recedis ab aula,
 Sospes et ut tutus quolibet ire queas,
 1515 Pauca tui tandem stillabis in aure patroni,
 Quæ recolens nequeat immemor esse sui.

Lex divina bonis vivendi sola magistra,
 Non veterum ritus, qui ratione carent.
 Pervigil hanc studeas cura servare perenni,

1520 Nam servatores servat et ipsa suos.
 Lex humana, Dei si sit contraria legi,
 Auctorem damnat, quo pereunte perit.

Quod leges civiles comparantur araneorum telis.

Retia solvuntur leviter, quæ textit arachne,
 Arte tamen mira fila coire facit ;

1525 Impediunt eadem muscarum corpora parva,
 Magnaque si veniant, quolibet ire sinunt ;
 Sic, Anacharsis ait, cohibent civilia jura
 Invalidos, magnis quolibet ire licet.

Non ita lex æterna potens torquere potentes
 1530 Atque fovens humiles, quos videt esse pios.

De diversitate hospitiorum et hospitum.

His dictis abeas jubeasque valere patronum,
 Natalique solo te revocante, redi.
 Quanta fides sit in hospitibus, inquire, viator ;
 Nam res in pretio est, vilis ubique fides.

1535 Hospes in insidiis sedet hospitibus peregrinis,
 Et malus auditor singula verba notat,
 Linguaque si profert verbum leve sive jocosum,
 Mantica si paucis rebus onusta jacet,
 Involat aut rebus aut verba recenset iniquus

1540 Hospes, et interpretes perniciosus erit,
 Et testes adhibet Bavium vanumque Dolonem,
 Ut pereas rebus, aut tua cuncta tibi.

Si sit vera fides et honestas pura domorum,
 Est vultus hilaris, officiosa manus,
 1545 Defectum rerum verbis vultuque faceto
 Hospitis instaurat cura cliensque bonus.

Non quæcunque domus titulum præterdit
 [honoris,
 Rem tenet, aut meritis est veneranda suis ;
 Sed quemcunque vides in Christi laude sa-
 [cratum,

1550 Quisque eum teneat, dignus honore locus,
 Et quoniam capitii respondent consensu mem-
 [bra,

Et domus est domino concolor ipsa sue.
 Si veneranda domus te duxerit accipiendum
 Hospitio, vel si forte ministrat opem,

1555 Quis bona dispenset, prudens advertet, sub illo
 Stat fortuna domus et color ipse loci ;
 Nam bona fama perit, si rusticus est vel avarus,
 Frontis ab urbanæ munere fama viget.

De Carino.

Inflex domus est res dispensante Carino,
 1560 Hospes et hostis agunt conditione pari.

De Catio.

Fronte gravi Catio vitam mentitur honestam,
 Cauda tamen quid sit indicat atque gula,

De Corydonianis.

Qui Fabium gestu, verbi gravitate Catonem
 Exprimi. humanum cum Corydone sapit.

1565 Sordet vis clerus, vitæ communis abhorrent
 Nomina, se solam secta superba probat.
 Unde tamen populus sibi commoda quærit

[et isti,
 Quos pariter fallit utilitatis amor ?
 Pane, mero, pannis vulgato more fruuntur,
 1570 Et placet, ut nobis, lauta culina sibi.

Divitias captant, juvat absque labore voluptas,
 Et capit interdum blanda latensque Venus.
 Seria nunc agitant, modo cedunt seria nugis,
 Et stomachum placat hostia grata gulæ ;

1575 Escas dat commune forum, potumque taberna
 Communis, vestes una ministrat ovis,
 Sed de communi vestes alimenta que sumunt,
 Dummodo communis cerdo sit atque coquus ;
 Nam sibi formari vestes victumque parari

1580 Lautius exposcit nomen honore que domus.

De Bavianis et Mævianis.

Consonat erranti Bavius, benedicta remordet
Mævius, oblatrant; error utrinque gravis.
Quilibet istorum dat sectæ nomen, et auctor
Exstat eis, quos tu sæpe videre soles.
1585 Mævius et Bavius semper caveantur ut hostes,
Et fugias Cautium cum Corydone suo.

De Carinianis.

Quem vitare nequis, studeas placare Carinum,
Cujus ab arbitrio sors tua sæpe venit.
Illi paucorum satis est meruisse favorem,
1590 In quorum ventres lauta culina ruit,
Quorum cura penum solet evacuare bibendo,
Et bona marsupii publica tecta latent.
Illi metuunt sumptus faciemque vianis amici,
Nam meretrix illis plus peregrina placet.
1595 Ergo quid exspectas, ut sit tibi commodus
[hospes,
Cui, nisi colludat, nulla puella placet?
Qualiter versandum apud hospites.

Sed quia turpe nimis peregrini lite moveri,
Hospitium, quidquid dicat, habeto modum;
Et ne suspectum quis possit habere rigoris,
1600 Sit tua jucundis lingua referta jocis,
Sintque sales sine dente tui, sit lingua mo-

[desta,
Compositus gestus, vita pudica tibi.
Sit bonus auditor patiens et tardus ad iram,
Sitque cliens humilis, qui volet esse tuus.
1605 Hospitibus gratus sumptus moderare suboptans, C
Ut dignam valeas cuique referre vicem.
Et benefactorum reddatur gratia plena,
Quæ bonus interpres singula magna facit.
Vir bonus et prudens modo res conservat ad
[usum,

1610 Et modo dispensat, et docet esse suas,
Quærit ut expendat, cum causa locusque
[requirunt,
Servatasque diu tempore spargit opes,
Et sumptus gaudet fecisse locoque modoque:
Stultus in expensis nescit habere modum,

1615 In proprio parcus et prodigus ex alieno,
Quam solam captat Chærea, laude caret.
Hospitio non est oneri, quicumque modestus
Contentus modicis sumptibus esse potest.
In summa videas, cum quo tibi res sit agenda,
1620 Et quantum poteris, moriger esse stude.
Hoc, quantum poteris, dictum sic accipe
[semper,

Ut sit honestatis regula salva tibi.

Quod mendaces et bibuli fugiendi.

Mendaces itidem fugies, hibulosque cavebis,
Et quibus est venter sive Laverna deus.

Qualem oporteat habere comitem.

1625 Sit suspecta Venus, sit sobrius atque pudicus,
Quem comitem longæ quæris habere viæ.
Commodius nihil est servo socioque fideli,
Nullus in obsequio commodus absque fide.

A

Quæ expensa ubique necessaria.

Est expensa viæ quærenda tibi, dabit illam
1630 Morum fama, gravis actio, sermo placens
Quo magis hæc abeunt in sumptus, et mage
[crescunt;
Nummus in expensam non rediturus abit,
Illi, quocunque voles, poterunt perducere
[sumptus,

Usu nam crescit ista moneta suo.
1635 Ergo via, quocunque placet, securus abibis,
Sed tamen ad patriam dulcius ire tuam.

Quod Cantia caput regni, et qui ibi cavendi, qui non.

Pontificum regumque parens te Cantia fovit,
Hospitiumque tibi præparat immo domum,
Hæc petit, ut redeas et in illa sede quiescas,
1640 Quæ caput est regni justitiæque domus.
Parebis matri præsertim recta momenti
Quæque tuos tendit perpetuare dies.
Intrabis claustrum, sed, si potes, absque cu-
[cullo,

Ut post, si libeat, egrediare tuis.
1645 Invenies illic, quid semper scire laborant,
Et quibus est grandis pœna carere libro
Sunt alii, qui sic sapientum scripta licentur,
Ut non semissem cuncta valere putent.
Legis amatores adeas et scripta colentes,

1650 Contra nugaces nummicolasque cave.
Quas contemnit opes sapiens, admittit ad
[usum,
Quærit et interdum, non tamen absque
[modo.
Frustra quærit opes, quia non satiatur, ava-
[rus,
Quamvis, quidquid habet, conferat ipse
[Deus.

1655 Nummus ei Deus est, qui semper torquet ami-
[cos

Et solet æternam perpetuare famem
Gratia rure suo nocuum restringit amorem,
Sed cupidam mentem non facit absque
[fame.

Omnia posse Deum notum satis est, sed ava-
[rum,

1660 Sit licet omnipotens, non satiare potest.
Nequius hoc nihil est, quia nulli parcit agiturque,
Ut sit cum reliquis semper et ipse miser.

Nequior est aliis, qui verbis Gillia, rebus
Demea, Flaminium vivit, agitque Namam.
1665 Tantalus est auctor cupidus, est auctor avaris
Perpetuaque siti deperit atque fame.

De Britone.

Invenies lætum Britonem, si caseus adsit
Plus tamen interdum gaudet adesse libros.
Nam quantum patitur Britonis natura vel
[ordo,

1670 Indulget studiis carminibusque vacat;
Dispensanda domus illi commissa resurgit,
Atque mali species hoc veniente fugit.

Non amat hunc Balathro, non Davus, Pamphi- A
 [lus odit,
 Cuique nihil gravius, quam residere domi.
De Odone.

1675 Odo libris totus incumbit, sed tamen illis
 Qui Christum redolent, gratia major inest,
 Hic gravis Eumolpis; Encolpius hunc et Ado-
 [nis
 Dum Gittone cavent, et Venus ipsa timet.
 Cauta manus Britonis, Odonis et aurea lingua,
 1680 Cum Christum loquitur: plenus uterque
 [fide.
 Hi tibi sint comites, illis tua cuncta revela,
 Nam Brito, quod ludis, quod sapis, Odo
 [probat.

De Querolo.

Plautinum Querolum miraris ubique videri,
 Mancipio tali non caret ulla domus;
 1685 Non illum placare potest fortuna, Deusve,
 Quin forti semper detrahat atque Deo.
 Divitibus cunctis videas adstare volones,
 Ut modo nec Gnatho possit habere locum.
 Si doleat dives cupidus spoliante volone,
 1690 Quis doleat? satis est, quidquid avarus ha-
 [bet.

De Zoilo.

Computat expensas servorum, facta revolvit
 Zoilus, ut domini stillet in aure sui
 Ergo fidelis erit, quia sumptus pensat heri-
 [les?
 Non, sed adulando quaerit et auget opes;
 1695 Fureque deterior, cui res extrinseca cordi
 [est,
 Ut mentes proprio lumine fraudet, agit,
 Nec rebus parcat, stulto quas tutius aufert,
 Nam sapiens vigilat et sua damna cavet,
 Dicit enim, dum fallacem cupidamque repellit,
 1700 Assentator, abi, Zoile, te video

De Matone.

Miraris famulos aulae cessasse Mathoni;
 Hoc mens plena dolis, hoc mala lingua
 [facit,
 Hoc auditorum levitas, ut tressis agaso
 Possit ab ingrata pellere quemque domo
 1705 Credulus auditor fidi vetulique clientis
 Immemor est, et amat semper habere novos,
 Nam quoties facili pede vilis in aure susur-
 [rat,
 Toxicat interius cordis et oris opus.
 Aetates, mores, fortunas, conditiones
 1710 Versat et appendit garrulus ante focum.
 Ejus ab arbitrio dominus male sanus et excors
 Aut beat aut torquet, odit, amatque suos.
 Infelix igitur domus est et poena honorum,
 Quae rectore carens sub ciniflone gemit,
 1715 Infelix equidem nimis est et praeda volonum,
 Quae rejicit veteres non fruitura novis.
 Stellio de furtis maculam contraxit inanem,
 Nec est fur, ex quo destitit esse reus.

De vitio invidiae et cura ejus.

Subjacet invidiae stimulus sors laeta miserque
 1720 Solus ab his liber, solus et hoste caret.
 Livor edax alios dum laedere gestit et ignes
 Excitat, in primis uritur igne suo,
 Confoditurque suis stimulis, se dente cruento
 Redit et impulsu deperit usque suo.
 1725 Nemo valet morsus rictumque cavere cani-
 [num,
 Quos schola, quos claustrum, quos sovet
 [aula nocens.
 Hos humilis cautela fugit virtusque probata,
 Sed tamen interdum livor utramque ferit.

De Euphorbia.

Non est apta loqui, sed sordes lingere nata
 B 1730 Lingua loquax, semper ad maledicta pro-
 [cax.
 Euphorbi rabies hac peste laborat agitque,
 Gratia ne vigeat sive fidelis amor,
 Ne qua domus pacem teneat, ne claustra quie-
 [tem:
 Curia ne quaeris tuta manere queat.
 1735 Lingua nocens planos incrustat, saucta pro-
 [phanat
 Semper, et in cunctos toxica saeva jacit.

De Baccara.

Quidquid habet, quaecunque potest, exponit
 [et offert
 Baccara, teque suis rebus egere velat,
 Grandia promittit, nec parva daturus, amicos
 C 1740 Sic beat, ut nullam sumat egenus opem.
 Si petis auxilium, negat hoc, si consulis,
 [haeret,
 Ergo quid expectas? Baccara semper erit.

De Davo.

Garrulitate, dolis conturbans omnia Davus
 Omnibus illudit, risus et ipse domus.
 1745 Sergiolum cernis gestu promittere Scævam,
 Expecta modicum, Sardanapalus erit.

De schola Thersitæ.

Thersitæ similes producit curia multos,
 Quos schola, quos urbes, quos fora vana
 [ferunt,
 Quos aluit pagus, quos mittit barbara tellus,
 D 1750 Quos Venus in thalamis, castraque Martis
 [habent,
 Quos etiam mittunt vivaria rupta virorum,
 Cum Venus impellit, cumve Laverna trahit.
 Quod mores attendendi.

Depinxi mores hominum, quo cautior esses,
 Nam pro persona quisque colendus erit.
 1755 Moribus est tribuendus honor cultusque pro-
 [batis,
 Et merito fidei conciliatur amor.
 Nam solet interdum vis extorquere timorem,
 Sternit et invitos atque subesse facit,
 Serviat ut nolens aliis captiva voluntas,
 1760 Territa verberibus et stimulata minis,

- Sed perfectus amor procul hunc facit esse ti- A
[morem,
Nam facit ingenuum quemque pudicus amor.
Quod libertas philosophum aecet.
Libera philosophi vita est et libera lingua,
Est libertatis auctor utrique Deus.
1765 Ergo philosophus colit hos, quos credit ami-
[cos,
Aut quos a vitiis posse redire putat.
Non homines, hominum sunt umbræ, quos
[habet orbis
Brutescens vitiis, cum ratione caret.
Quid tibi cum larvis sapientiam dogma se-
[quetur?
1770 Dicent, ni fugias ocius ito foras.
Quo locus vitia non excludit.
Plena supercilio si turba repellit, abito
Et contemptores spernere disce tuos.
Nec tibi sit curæ, si contemnaris ab illis,
Quos captos mundi retia vana tenent.
1775 In claustris capitur, quem torquet amor vitio-
rum,
Nam paries claustris pervius exstat iis,
Irrumpunt arces, nullamque resistere posse,
Si semel insurgant grandia, scito seram.
Non adamas obstat vitiis, non ferreus agger,
1780 Non aqua, non fossæ, sed nec iniqua palus.
De triplici obstaculo vitiorum.
Ergo tam sævi qua possunt arte repelli
Hostes? aut quid eos cogit inire fugam?
Si timor ante fores, et si pudor atria servet,
Et si castus amor interiora tenet,
1785 Devitat pœnam timor officiosus et omne
Quod, nisi præcaveat, posse nocere putat.
Nominis ingenuus maculam pudor arcet odo-
[res
Spargit ubique bonos, unde placere queat.
Custus amor rebus sic semper adhæret hone-
[stis,
1790 Quod nec vis major dissociare potest;
Virtutes locat in castris, sic omnia munit,
Ut nullum possit hostis habere locum
Sed timor in servo, valeat dum pœna caveri,
Ad facilem quæstum cedit eritque nocens;
1795 Et famæ custos, dum possit culpa latere,
Consentit vitiis absque rubore pudor.
Non sic verus amor, qui casu fidus in omni
Virtutem solam gaudet inesse sibi.
Ob causas varias quærantur cætera, virtus
1800 Se contenta sui præmia semper habet,
Omnia virtuti fatalia commoda cedunt,
Virtutis fructus est in amore pio
Sicut casta fidem cupiens servata marito
Conjux declinat et studiosa fugit,
1805 Ne corruptori pateat locus ullus ad ipsam,
Aspectum, risus, munera, verba, jocos

- Contemnens, meritum et nomen mœchantis
[abhorret:
Sic omnem culpam sauctus abhorret amor.
De gratia et libero arbitrio.
Gratia sola plium parit et confirmat amorem,
1810 Cui timor inservit ingenuæque pudor.
Illud sola nihil meritum non asserit esse,
Nam bona quæ facimus, spiritus intus alit,
Istud sola docet, quoniam, si gratia desit,
Ad bona naturæ nisus inanis erit,
1815 Istud sola docet, quod causa sit unæ salutis
Gratia, quæ meritum provehit atque parit.
Arbitrium carnis est gratia, mentis imago,
Mente caro vivit arbitriumque Deo.
B In cineres caro lapsa redit, si spiritus absit,
1820 Hoc abit in terram destitute Deo.
Vermibus esca datur scetens caro mente re-
[mota,
Hoc cibus est scetens vermibus absque Deo.
Nulla secta sine gratia libera a fastu
Quælibet admittit, si desit gratia fastum
Secta, nec hæc arcet parva vel ampla do-
[mus,
1825 Non facit, ut sapias, habitus nomeuque ma-
[gistri,
Nec convivarum turba beare potest:
Non caput attonsum, non vestis pulla ve-
[alba
C Te trahit ad vitam, gratia sola trahit;
Nam stulti possunt in quavis veste perire,
1830 Redduntur vitæ præmia nulla togæ.
Oderunt verum, quod honestas sanxit abhor-
[rent
Unde fit, ut cæci præcipitesque ruant.
Excipit infernus pereuntes veste remota,
Nec minuit pœnam tetra vel alba suam.
Benedictio viatoris.
1835 Sæpe diu multum monui, nunc accipe pœca,
Quæ bene dum servas, res tibi nulla nocet;
Flecte genu, submitte caput, benedictus abito,
Sæpe maturis profuit ista manus.
Verba Dei forment animum, linguamque re-
[frænent,
D 1840 Sint eadem vitæ formula certa tuæ;
Diriget affectus, linguam componet et actus
Gratia, si tribus his causa sit una Deus.
Quid liber auctori debeat.
Cuilibet auctori debentur jure perenni
Obsequium, cultus, officiosus amor.
1845 Cum tenearis ad hæc, animum lectoris amici
Auctori studeas conciliare tuo,
Et quoscunque potes, inducere perge fideles,
Ut pro me Christum sollicitare velint.
Sed quid multa moror? properas exire; videto
1850 Quid facias; cœptum perfice cautus iter
Ut valeas, memor esto tui; si gratus haberi
Vis, cura semper vivere lege Dei.